

רשומות

הצעות חוק

8 בינואר 1964

592

כ"ג בטבת תשכ"ד

עמוד

58	חוק לתיקון דיני הרכישה לצרכי ציבור, תשכ"ד—1964
60	חוק שירות המדינה (מינויים) (תיקון מס' 4), תשכ"ד—1964
61	חוק הנכים (תגמולים ושיקום) (תיקון מס' 2), תשכ"ד—1964

חוק לתיקון דיני הרכישה לצרכי ציבור, תשכ"ד-1964

1. בחוק זה – הנדרות
- “חלקה” בשטח שבו נעשה סידור זכויות הקניין לפי פקודת הקרקעות (סידור זכות קניין) – חלקת רישום הרשומה לפי אותה פקודה; בכל מקום אחר – יחידת הרישום בפנקסי המקרקעין, ובאין פנקסים כאלה – שטח קרקע רצוף שבכעלות של אדם אחד או של מספר בני אדם ביחד;
- “חוק רכישה” – אחד מאלה:
- פקודת הקרקעות (רכישה לצרכי ציבור), 1943²; פקודת בנין ערים, 1936³; פקודת הדרכים ומסילות הברזל (הגנה ופיתוח), 1943⁴;
- “חלקה מקורית” – חלקה כפי שהיתה ערב הרכישה הראשונה לפי כל חוק רכישה.
2. נרכש מכוח חוק רכישה חלק מחלקה ולאחר מכן נרכש, בין מכוח אותו חוק ובין מכוח חוק רכישה אחר, חלק נוסף מאותה החלקה, לא יעלה, על אף האמור בחוק רכישה, השטח הכולל, שנרכש ללא תשלום פיצויים בכל רכישות אלה ביחד, על עשרים וחמישה אחוז למאה משטח החלקה המקורית, ובעד העודף ישולמו פיצויים לפי חוק הרכישה שמכוחו בוצעה הרכישה האחרונה.
- הגבלת הרכישה ללא תשלום פיצויים
3. המועד שבו רואים שטח כנרכש מכוח חוק רכישה לענין חוק זה, הוא:
- (1) ברכישה מכוח פקודת הקרקעות (רכישה לצרכי ציבור), 1943 – המועד שבו פורסמה ברשומות ההודעה לפי סעיף 5 (1) לאותה פקודה בדבר הכוונה לרכוש לצרכי ציבור את החלקה או כל חלק ממנה;
- (2) ברכישה מכוח פקודת בנין ערים, 1936 – המועד של תחילת תקפה של תכנית בנין עיר, הקובעת שהחלקה או כל חלק ממנה תופקע ללא תשלום פיצויים, או תועבר על שם רשות ציבורית ללא תמורה, או הקובעת הוראה כיצואת כאלה שמטרתה להוציא את החלקה או כל חלק ממנה מידי בעליה ללא תשלום פיצויים;
- (3) ברכישה מכוח פקודת הדרכים ומסילות הברזל (הגנה ופיתוח), 1943 – מועד תחילתו של הצו המטיל את הפקודה על הדרך שמדובר בה באותו צו.
4. לענין חישוב האחוזים של חלקה שמותר לרכוש לפי חוק זה ללא תשלום פיצויים –
- (1) אין מביאים בחשבון רכישות מכוח חלוקה חדשה לפי סעיף 20 לפקודת בנין ערים, 1936;
- (2) אין נפקא מינה אם בעודף החלקה המקורית, שנשאר אחרי הרכישה הראשונה וכל רכישה שלאחריה, חל שינוי בקניין, או שינוי עקב חלוקתה של החלקה ליחידות רישום אחדות או עקב איחודה עם חלקות אחרות;
- (3) מביאים בחשבון גם רכישות שהיו לפני תחילתו של חוק זה.
5. מקום שיש לשלם פיצויים מכוח הוראות חוק זה על פי פקודת הקרקעות (רכישה לצרכי ציבור), 1943, יבוא, לענין סעיף 20 (2) (ב) לאותה פקודה, עשרים וחמישה אחוז למאה משטח החלקה המקורית במקום רבע מכלל שטחו של המגרש שנלקח.
- המועד הרכישה – מה הוא
- חישוב האחוז המכסימלי
- התאמת פקודת הקרקעות (רכישה לצרכי ציבור), 1943

1. חוקי איי בריי ב, פרק פ' עמ' 829.
 2. ע"ד 1943, תוס' 1 מס' 1305, עמ' 32.
 3. ע"ד 1936, תוס' 1 מס' 589, עמ' 153.
 4. ע"ד 1943, תוס' 1 מס' 1305, עמ' 40.

6. מקום שיש לשלם פיצויים בעד רכישה מכוח הוראות חוק זה, יהא האדם שרכש חלק מהחלקה המקורית מכוח חוק רכישה, תוך שנה אחת לפני שרכש החייב בתשלום פיצויים כאמור, חייב להשתתף בתשלום אותם הפיצויים לפי חלקו ברכישות.

ביצוע

7. שר האוצר ממונה על ביצוע חוק זה.

ד ב ר י ה ס ב ר

שלושה הם החוקים המאפשרים רכישת מקרקעין לצרכי ציבור ללא תשלום פיצויים, ואלה הם:

- (1) סעיף 20 לפקודת הקרקעות (רכישה לצרכי ציבור), 1943;
- (2) סעיף 27 לפקודת בנין ערים, 1936;
- (3) סעיף 7 ו-8 לפקודת הדרכים ומסילות הברזל (הגנה ופיתוח), 1943.

תמציתן של הוראות אלה היא שבצורה זו או אחרת מותר לרכוש לצרכי ציבור מסויימים עד ל-25% משטח קרקע רצוף שבבעלות אחת, בלי לשלם פיצויים בעדם, וכן נקבע שהפיצויים בעד כל קרקע שנרכש לצרכים האמורים יוקטנו, אם השטח הכולל שנרכש, עולה על ה-25% מהשטח שנפגע על ידי הרכישה.

ב.ע.א. 91/42 (9 פ.ל.ר. עמ' 13) הוחלט כי אם נרכשו, מכוח תכנית בנין עיר, מקרקעין ללא תשלום פיצויים ועודף המקרקעין נמכר לאחר מכן, מותר לחזור ולרכוש כאמור ללא תשלום פיצויים חלק מאותו עודף עד לשיעור של 25% ממנו. לא נאמר במפורש באותו פסק הדין, אם היה מותר להפקיע שנית ללא תשלום פיצויים גם כשהעודף האמור לא נמכר אלא נשאר בידי בעליו המקוריים, אלא שלמעשה היו הועדות המקומיות לבנין ערים נוהגות לשלם פיצויים במקרים של הפקעות חוזרות מאותם הבעלים כאמור.

הנהוג הזה של הועדות המקומיות אינו חל לכל הדעות במקרים של הפקעות חוזרות שלא על פי אותו חוק, כגון שהפקעה ראשונה היתה לפי פקודת בנין ערים, 1936, והשניה לפי פקודת הדרכים ומסילות הברזל (הגנה ופיתוח), 1943. בגדון זה נפסק ב.ע.א. 336/59 (פסקי דין טר' 61), עמ' 1681, כי את הרבע מהשטח שהחוק מתיר להפקיע בלי פיצוי, יש לחשב לפי השטח של החלקה בשעת ההפקעה, בלי התחשב במידות השטח שלפני ההפקעות הקודמות. כן נקבע באותו פסק דין שאם השטחים שהופקעו כג"ל עולים על רבע מן השטח כפי שהוא רשום בספרי האחוזה, נגרם לבעל השטחים "סבל" כמשמעותו בפקודות ההפקעה השונות, והממשלה מוסמכת לשלם פיצויים בעד השטח שלמעלה מהרבע, לפי שיקול דעתה. נרמז גם באותו פסק דין ששיקול דעת זה אינו מוחלט, אלא שלמעשה חייבת הממשלה להשתמש בו במקרים של הפקעות חוזרות מאותו רכוש ולשלם פיצויים. נאמר בפסק-הדין: "סמכות זאת להעניק פיצויים מכוח שיקול דעת כאמור, אינה מן הסמכויות אשר ברצות הרשות המוסמכת — משתמשת בהן, וברצותה אינה משתמשת בהן, ואין אחרי שיקול דעתה ולא כלום; היא סמכות אשר זכויות יסוד של האזרח תלויות בה, והוא התריס היחיד שהתקין המחוקק בפני הפקעת רכוש פרטי ללא תשלום פיצויים כלשהם".

החוק המוצע בא להגביל את ההפקעות החוזרות ללא תשלום פיצויים ולקבוע ששטח הקרקע שיופקע ללא תשלום כאמור, לא יעלה על 25% מהשטח המקורי, יהא מספר ההפקעות החוזרות אשר יהא, ויהא מספר הבעלים שהתחלפו אשר יהא. יוצאת מכלל הגבלה זו רה-פרצלציה, כי במקרה זה נהנה הנפגע על ידי ההפקעה במישרין, ולא רק בעקיפין — מהשיפור שבתכנית הרה-פרצלציה.

חוק שירות המדינה (מינויים) (תיקון מס' 4), תשכ"ד-1964

1. במקום הסעיפים 7 ו-8 לחוק שירות המדינה (מינויים), תשי"ט-1959: (להלן - החוק העיקרי), יבוא:

החלפת סעיפים
8-7

7. מוקמת בזה ועדת שירות המדינה (להלן - ועדת השירות), וזה הרכבה:

- (1) נציב השירות, והוא ישמש יושב ראש הועדה;
- (2) המנהל הכללי למשרד האוצר;
- (3) שבעה חברים ממונים על ידי הממשלה (להלן - חברים ממונים) שמהם שלושה מנהלים כלליים של משרדים, וארבעה מקרב הציבור שאינם עובדי המדינה; הודעה על המינויים תפורסם ברשומות.

8. בכל שנה יפרשו מועדת השירות שנים מחבריה הממונים אחד מנהל כללי ואחד שאינו מנהל כללי, לפי סדר שתקבע הממשלה, והיא תמנה במקומם מנהל כללי אחר וחבר אחר מקרב הציבור שאינו עובד המדינה.

חילופי חברי

2. בסעיף 9 לחוק העיקרי, אחרי "מת אחד מחברי ועדת השירות" יבוא "שנתמנה מקרב הציבור".

תיקון סעיף 9

3. בסעיף 1 לחוק שירות המדינה (משמעת), תשכ"ג-1963², במקום ההגדרה "ועדת השירות" יבוא:

תיקון חוק שירות
המדינה (משמעת)

"ועדת השירות" - ועדת שירות המדינה שהוקמה לענין חוק המינויים.

4. תחילתו של חוק זה היא ביום השלושים מיום פרסומו ברשומות.

תחילה

5. מי שערב תחילתו של חוק זה היה כדין חבר ועדת השירות מכוח מינוי, רואים אותו כאילו נתמנה חבר ממונה של ועדת השירות לפי חוק זה.

חוראת מעבר

דברי הסבר

ועדת השירות מונה כיום שבעה חברים, נציב שירות המדינה מכהן כיושב ראש הועדה, שלושה מחבריה הם מנהלים כלליים של משרדי הממשלה ושלושה מחבריה הם אנשי ציבור שאינם עובדי מדינה. מדי שנה פורשים שנים מחברי ועדת השירות - מנהל כללי אחד ואיש ציבור אחד.

לפי החוק המוצע תמנה הועדה תשעה חברים: נציב שירות המדינה שיכהן כיושב ראש הועדה; המנהל הכללי של משרד האוצר שיכהן כחבר קבוע בוועדת השירות; ארבעה חברים שיתמנו על ידי הממשלה מקרב הציבור; שלושה מנהלים כלליים של משרדים שאינם משרד האוצר.

1 ס"ח תשי"ט, עמ' 86; ס"ח תש"כ, עמ' 99; ס"ח תשכ"ב, עמ' 25; ס"ח תשכ"ג, עמ' 110.

2 ס"ח 380, תשכ"ג, עמ' 50.

חוק הנכים (תגמולים ושיקום) (תיקון מס' 2), תשכ"ד-1964

1. אחרי סעיף 32 לחוק הנכים (תגמולים ושיקום), תשי"ט-1959 ונוסח משולב¹, יבוא:

הוספת סעיף 32א

32א. קצין תגמולים רשאי להאריך את המועד להגשת בקשה לפי סעיף 30, על אף האמור בסעיף 32 (א), אם הוא סבור כי מן הצדק לעשות זאת וכי נתמלאו תנאים אלה:

"הארכת מועד
התיישנות בחבלה
רשומה

- (1) הבקשה מתייחסת לנכות שנגרמה על ידי חבלה רשומה;
- (2) ההשזיה בהגשת הבקשה אינה עשויה להקשות במידה ניכרת על השגת הראיות הדרושות לבירור הבקשה;
- (3) ההשזיה לא הביאה, ולא היתה עשויה להביא, במישרין או בעקיפין, להחמרת הנכות שלגביה מוגשת הבקשה, או להגדלה ניכרת של הנטל שעל אוצר המדינה בתשלום התגמולים או במתן טובת הנאה אחרת עקב החמרת הנכות;
- (4) ההשזיה לא תקשה על המדינה לממש את זכויותיה לגבי כל צד שלישי האחראי או עשוי להיות אחראי, במישרין או בעקיפין, לחבלה, נושא הבקשה.

בסעיף זה "חבלה רשומה" — חבלה שגרשמה, סמוך ליום האירוע שגרם לה, ברשומות של צבא-הגנה לישראל או ברשומות אחרות המתנהלות על ידי המדינה או על ידי מוסד ציבורי שאושר לענין זה על ידי שר הבטחון.

2. חוק זה חל גם על מקרים שבהם מועד התיישנות עבר לפני פרסומו.

תחולה

דברי הסבר

לאחר שיצא חוק התיישנות, תשי"ח-1958, והוראות מיוחדות על הארכת מועדי התיישנות להגשת תביעות לזכויות נכים בחוק נכי המלחמה בנאצים (תיקון), תשכ"א-1961, ובחוק הגמלאות לנפגעי ספר (תיקון), תשכ"ג-1963 — התעורר ספק, אם מותר לקצין התגמולים להיענות לבקשות של חיילים משוחררים שנחבלו ואיחרו בהגשת הבקשות, ואפילו בבסיבות שהצדיקו את האיחור.

התיקון המוצע בא לאפשר לקצין התגמולים לקבל את הבקשות הנ"ל אפילו אם הוגשו באיחור, בתנאים שפורטו בגוף ההצעה.

¹ ס"ח 295, תשי"ט, עמ' 276; ס"ח 345, תשכ"א, עמ' 156.

